

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Kulturpalota könyvtár
Arad
Palatul Culturii

Erdély és Bánság kis- és középipar-
sainak hetilapja. — Az Ipartestületek
Szövetsége, az aradi Iparos Onthon, az
Ipari Szindikátusok, a Romániai Épi-
tőmesterek Szövetsége és a Timisoara
Vendéglősök és Kávésok Ipartestülete
hivatalos lapja. Egyesülve a timisoarai
„Az Iparos”-sal és a „Fodrász Újság”-
gal

„Tiszteld a tisztas
ipart!”

Tara va fi împărțită în cinci regiuni econo- mice

Se mențin Camerele profesionale însă
se desființează Uniunile lor. Un proiect
al ministerului de industrie

Știrea că guvernul are de gând să schimbe
atribuțiile și structura camerelor profesionale —
e confirmată de cercuri oficiale. De altfel, suntem
informați că d. Gh. Leon, subsecretar de stat la
industrie și comerț, a și elaborat un proiect pent-
ru înființarea consiliilor economice.

Ce vrea guvernul

Proiectul d-lui Leon se inspiră foarte mult
din Italia. Ar fi deci vorba de înființarea unor or-
gane consultative și executive regionale formate
din reprezentanții agriculturii, comerțului, indus-
triei și muncii, organe care ar fi chemate să-și
spună cuvântul în anumite chestiuni de orientare
economică.

Ideea guvernului a pornit de la constatarea
că interesele diferitelor regiuni nu sunt asemăna-
toare, dată fiind structura lor economică diferită.

Consilii economice regionale

Dorința nu e nouă. Guvernul liberal a fost
cel care a făcut acele consilii de miniștri pe pro-
vincii. — delegațiuni economice ambulante, care
au vizitat centrele mai importante. Consiliile eco-
nomice provinciale vor avea rolul unor delega-
țiuni economice minore, menite să îndrumeze via-
ța economică regională.

Vom avea cinci consilii economice regionale,
cari vor fi conduse de câte o persoană representa-
tivă a regiunii numită de guvern.

Nu se desființează Camerele profesionale

La început, proiectul prevedea desființarea
camerelor profesionale. De această primă in-
tenție s'au întămpinat însă o serie de fapte care
au arătat că o asemenea reformă radicală nu e
cu putință.

În primul rând, a fost atitudinea Camerelor
existente. Aceste Camere sunt așezăminte vechi
profesionale, care au zeci de ani de existență
înapoia lor, care au reușit să se identifice cu inte-
reșele celor pe care îi reprezintă și care n'ar pu-
tea fi desființate fără mari pagube pentru bunul
mers economic.

Avutul acestor Camere, strâns prin contri-
buția negustorilor și industriașilor, nu va putea
fi lăsat pe mâini străine.

Chiar dacă pentru problemele mari de ordin
economic s'ar putea găsi soluțiuni comune în sa-
mii consiliilor economice, există totuși anumite
atribuțiuni de ordin secundar, atribuțiuni sate-
făcute mulțumitor de actualele Camere, dar care
n'ar mai avea nici un rost dacă ar fi date Con-
siliilor Economice.

Toate acestea sunt obiecțiuni serioase. Guver-
nul a fost convins. De aceea, proiectul inițial a su-
ferit o modificare. Camerele profesionale rămân.
Iar consiliile economice vor fi numai organe su-
rapuse acestor camere. Aceste consilii vor strânge
opinii, se vor informa și vor informa, la rândul
lor în opera sa economică.

Dacă însă camerele profesionale au fost pă-
strate, în schimb, se pare că guvernul ține morțiș
la desființarea uniunilor. În primul rând e viza-

(Continuare în pag. 5.)

Szekelyföldön is feltámad a kézműipar...

Miért országos jelentőségű iparos esemény a targumuresi székely ipari kiállítás?

Az új iparágak egész sorozatát teremtettk meg a Székelyföld külföldet járt iparos te-
hetségei. — Székelyföld kisipara és háziipara töké nélkül is szép sikerrel fordította a ma-
ga javára a külföldi áruk elől elzárkózott országhatárokat. — Művészi érzék, csín, prak-
tikusság és tartósság jellemzik a kiállított iparcikkeket. — A székelyföldi háziipar híreszt-
etesebb és mégis legalább olyan tartós mint a világhírű skót homespun. — Mi a tanul-
ság a targumuresi iparkamara kiállítás-vásárából?

Harminchet iparos és háziiparűző, akiknek
a működése nyilvánosságot érdemel

Irta: CSISZAR LAJOS.

A targumuresi iparkamara kezdeményezé-
sére, — mint megírta Az Iparos, — erkölcsi si-
kerében fényes kiállítás nyílt meg e hó 2-án
Targumureson a Székelyföldi Iparmúzeumban és
az iparkamara székházának ülésterméiben, zu-
folásig megtöltve azokat a legszebb anyaggal.

Marosvásárhelyen hasonló ipari kiállítás
1889-ben volt először, amikor a Mészáros Társu-
lat új árucarnokát avatták fel. Nagy esemény
volt az akkor. Fellebörgözött házakkal ünnepelte
a város az ipari premiért és tuzóító banda járta
be a város főbb uccáit. Az iparkamara érme-
ket és díszleveleket osztott szét.

Azóta a kiállítások és karácsonyi vásárok
sűrűn ismétlődnek. A mostani kiállítás azért ne-
vezetesebb, mert Targumuresra és vissza most
az egész országból 1934. december végéig tartó
érvénnyel a CFR 50%-os utazási kedvezményt ad.

A mai kiállításnak a görög keleti katedra-
lis felelőse ad különösebb ünnepi jelleget.
Ennek tudható be, hogy a megnyitáson részt vett
Lapedatu miniszter is. Mint már közöltük, Vlăssă
György román iparosok egyesületi elnök üdvözölte
a minisztert. Kérte, hogy az iparmúzeumot, Kiss
István építész, műegyetemi tanár e klasszikus re-
neszánsz stílusú műalkotását a Kultuszminiszter
engedje át az ipari miniszter kezelésé alá. Lehul-
lott vakolatai legalább kijavítást nyernének és
a ma annyira elhanyagolt, ürességtől kongó épü-
letet az ipar érdekeinek szolgálatába állítanák!

Ezek a múzeumi helyiségek ugyanis manap-
ság nemcsak elhanyagoltak, hanem, — mint a
helyzet mutatja, — már szűkek is. — nagyobb
zsufolttság uralkodik e miatt a nívós kiállításon.
Kíváncsok volna a kibővítés és pedig emeletes
csarnokkal legalább a jobb oldalon, egészen a
szomszédokig. Ez a lokális szempontu kritika a
jövő miatt szükséges, azért, hogy a kiállítások
és vásárok el is férjenek az e célra épült épület-
ben.

A székelyföldi ipari kiállítás igen sok gon-
dolatot ébreszt fel bennünk. A targumuresi ipar-
kamara bölcs rendezése miatt az ipari szakmák
és iparművészeti foglalkozások nagyszerű felvo-
nultatása által új idők új lehetőségeit érezteti min-
den vonalon.

A kiállításon az autarchia hatása feltűnően
megnyilvánul. Az államok határainak zárkózott-
sága, a kínai fal módjára emelt vámsorompók,
nyersanyag és a külföldi áru hiánya. Új iparok
nem álmódott foglalkozások művészetté iveld-
dött kézműves foglalkozások alakultak az or-
szágban emiatt. Falusi háziiparból országossá len-
dült szövetkezeti kereskedelem. Sok szorgalom, még
több szeretet, egyéni zsenialitás és az élet pa-
rancsa szerinti új gondolkodás, alkalmazkodó ké-
peség, mind együtt nyilvánul meg a kiállított
és eladásra szánt munkákban. Mennyi gond,
mennyi álmatlan éjszaka eredménye a tömörkedő
kiállított iparcikk, mely előnkbe tárult és gyak-
ran új foglalkozási ágakat reprezentál.

Komoly tényezővé nőtte ki magát az erdélyi
piacon az új életre kelt székely háziipar

Felujuló reményt látok a munkák sokfélesé-
gében, míg azok kitűnő minőségében reális biz-
tatást a jövőre.

Országos vonatkozásban is mutat hatást e
kiállítás. A konszolidáció nagyszerű gondolatát
A székelykeresztúri és kézdívársárhelyi finom
gyapjú szövetek olcsósága a házimunka dacára
elsősorban minőségével vajjon nem töri-e kettőbe
a kartellek posztógyárainak csimborasszó-árait?
Nem kényszeríti-e megegyezett gyárakat szo-
lid versenyre és normális árakra? Ez a hatás
nem kiegyenlítő és országos viszonylatban nem

javitó eredményű-e? A munka, melyet habár
többnyire asszonykezek, szívvel és egyben érte-
lemmel is végeznek; feltétlenül építő és minden-
féle állami támogatást megérdemlő. Az asszony-
munka-szövet — kiszakíthatatlan. Az a szövet
kelt itt életre, amiből diákocskák koromban egyik
osztálytársam házáig szövétt ruháját készítet-
ték. Évek alatt sem volt elkoptatható ez a ruha.
Az osztálytársam úgy megunt, hogy a szálakat
penicillussal vágta el és térden húzatta magát a
padlón, csak hogy valamiképpen kopják és végre
új ruhát kaphasson.

Ezek a ruhaszövetek az angliai skót házi-gyártmányú „homespun” szövetekkel azonosak. De általában nem olyan durvák, finomabbak azoknál.

Az újítók, az új utakat vágó új nyomdászokat feltárási kiállításokról emlékszem meg először, mert ezeknek a munkáját értékelem a legtöbbre. A gyors kényszerre által nekik juttatott szerepet, ők töltik be a legszebben és legeredményesebben.

Gyárfás Pálné székelykeresztúri urnőről kell előszörban megemlékeznem, aki a legtöbb kisembereknek ad kenyeret a maga háziipari varrattásával, pompás szönyegekkel, elszakíthatatlan és mégis finom szöveteivel, székely agyagedényeivel és fafaragványos apróságával. Sok könnyet törül le az ő munkája. Nem ad kalácsot a munkát végzőknek, de a mai rettenetesen lecsökkent kereseti lehetőségek közepette kenyeret igen. Segítőtársa Gyárfásnének gróf Bethlen Margit.

Csikvármegye növezése a mesés szép csiki szönyegetek produkáló dr. Pál Gáborné, országgyűlési képviselő neje, aki az évszázaddal ezelőtt kultivált csikmegyei szőnyeggyártást újította fel. Falusi asszonyok készítik a tehetséges és agilis uriaszony utasítása szerint saját maguk által növényi anyagokkal festett gyapjuból a csiki szönyegetek. Geometriai idomok díszítik ezeket a szönyegetek, amelyek szintén elszakíthatatlanok.

Erdélyi iparosok, akik új iparágakat honosítottak meg

Új ipart jelent a Herczeg Ferenc marosvásárhelyi iparművész templomfestészeti munkája is. Az ország több mint 50 templomának kiállított modelljei bizonyítják, hogy nincs szüksége nyomtatott reklámra.

Csizmadia István vasalás-gyártó, fémöntő és galvan uton chromozó, ezüstöző iparművészeti munkái eddig csak külföldön voltak beszerezhetőek.

Katona Sándor Korondról a régi háziipari fazekasságot iparművész nivóra emelte. Csodás mázai mutatják, hogy a legjobb recepteket szerzte meg. Régi és új modelljei egyaránt szépek. Sokan szeretnék, ha az ősi formákat fejlesztene és a nyugati szeccessziót kerülné. Jobb is volna, ha megmaradna díszítő motívumaival és formáival a vidék jellegének megfelelő növények és színek stilizálása mellett, amely gondos gyártmányainak több belső értékét és különlegességében több jellegzetességet adna.

A Meggyesfalvi Téglyagyár a modern, racionális építés legújabb üregei téglaival szerepel. Vasbeton mennyezethez való téglaikkal és az ugyanakkor nagyzerű hő és hangszigetelő falakhoz alkalmazandó sejtéglaikkal. Ezek az anyagok a jövő építkezés exportképes kitűnő cikkei.

Szigeti Jenő, aki egyébként tanult fogtechnikus, a mai sportvilágban jó kelendőségű sítalpakat gyárt és állított ki.

Seller Samu rézöntő pompás nippjei és díszfigurái új ipart jelentenek és jó márkájuk szintén.

Lőrinczy Gábor volt unitárius lelkész, ma iparművész Szabó Jolán, Kézdivásárhelyről Szabó Jenő ref. pap leánya és Osausz Anna egyaránt új dolgokat produkáltak székelyföldi gyerekjáték és nipp tárgyaikkal.

Simon Ferenc elektrotechnikus saját készítésű rádióanyagokkal szerepelt.

A Korondi Arragonitgyár nagyszerű készítményekkel reprezentált. Az arragonit félhamesző. Csak Erdélyben és a Skandináv félszigeten fordul elő. Ma alabástrommal utánozzák. Mesés szép. Az onixhoz hasonló.

Sipos és Palek saját készítményű gummirádlis kerekeit mutatta be.

Nagy Károly utóda saját modellű és saját készítésű központi fűtésű radiatorokkal és hasonlóan saját műhelyében készített fürdőszobai melegvíz rézhengerekkel, kórházak, intézetek részére speciálisan tömített szellőzővel szerepel.

Mészáros Pál sodronyszövő kitűnő drótkerítés, kapu, rosták, patkányfogók és más cikkekkal.

Wilhelm Frigyesné damaszt áru szövődése nemcsak abroszokat és szalvétákat produkál, hanem futószönyeget, torontali szönyeget és nyári ruháknak szőtt vászonszövetet is gyárt. Az agilis urnő intelligenciája teremtette meg a ma 12 munkással működő állandóan fejlődő takácsműhelyt.

Várady Árpád turgumuresi anyagkereskedő, aki különben tanult építész, gyönyörű, sajátké-

Csiki szönyegetek készít őzv. Szini Lajosné, az író özvegye és Gaál Ferenccé Gyergyószentmiklósról, akik szintén a falusi asszonyok munkájának érteimi vezetői. Minden házban kellene lennie ezekből a szép és tartós szönyegekből, a melyek jók, szépek, művésziek, csinosak és praktikusak is!

Valóságos szenzációt keltettek ez urnők kollekciói. Az egész ország minden vidékéről kerhetnek tőlük mintát, árat, Araik mérsékeltek, mert nem a meggazdagodásért, hanem a székelység kenyeréhez juttatásáért folyik az ő munkájuk.

Az asszonyi munka és intelligencia. Várady Árpádné csodás finomságú „BABICA” bonbonjaiban is megnyilvánul. Akár a pesti Gerbaud, vagy a bucu-esti Palatul készítményeivel is felveszi a versenyt. Sőt talán valódi, elsőrendű anyaggal miatt úgy tekinthető, mint a házi főzt a vendéglői kosztal szamben.

Dr. Ferenczy Zsigmondiné volt országgyűlési képviselő neje valósággal remekel fakészítményű festett vitrintárgyaival. A japán cloison fémhálókál elrekesztett munkák finomságát juttatja eszünkbe. Eredeti minden rajza, egyéni tervezés és színezés is. Kérnünk kell, hogy csak folytassa művészi munkáját.

szítésű „Terrovarit” homlokzati nemes vakolat- anyaggal szerepel, melynek sokféle árnyalatát bemutatandó egy épület távlati képét készítette el, a különféle színeket árnyékhátásokra használva fel. Nagyszerűek a kiállított márvány-mozai- lapjai és fehér cementtel kombinált színes cement lapjai is, melyek 300 atm-nyomásra nyomás alatt készülve, elkopthatatlanok.

Dávid János gyógyszerész az általa gyártott

Asztalosok, szobrászok, cipészek a kiállítók között

A régi iparágak közül közöttük Fülöp Albert iparművész szerepel tökéletes bútordarabokkal, melynek rajza és kivitele egyaránt megállná helyét bármelyik külföldi kiállításon is. Saját egyéni munkái a fából készült kép-intarziák is.

Barabás György, Csath István, Gschmiedl Antal, Nagy Sándor cipészek valóban elismert mesterei szakmájuknak, akik évtizedes, sőt fél-századosnál több időt tevő működésük után sem dicsőretek, sem kritikára nem szorulnak.

Vigh István egyéni eredetiséggel megrajzolt ősi formájú, Attila idejéből származtató műbútorjai Erdély-szerte ismerősek és rég kívírtak a legjobb elismerés kritikáját.

Tompa József szobrász-iparművész leány-portréjával és egy női akttal szerepel. Több fából faragott lámpája egészíti ki kiállítását. Tökéletes munka, formaszép és szakmáján való ural- kodási képesség jellemzi minden darabját.

Bakk Márton a kihalóban lévő kocsiipar re- mekeit mutatta be.

Több székely ifju is szerepel a kiállításon. Így:

Mandl József mázoló kitűnő munkája csak a japán-lakk tökéletességével hasonlítható össze. Latszik, hogy a külföldet nem hiába járta végig. Neveltjeinek jó oktatást adott, mint szakmáj- nak mestere.

Fodor Albert 25 éves földműves, nős, Csik- megyéből, természet után készített rajzokkal és képekkel szerepel.

Both Károly kézzivásárhelyi, érettségizett ifju a bicskájával kifaragott kolozsvári Mátyás Király szoborral, mely, mintegy 50 cm magas és egy hőzők emléke című hasonlólag élő alakokat ábrázoló művel. Nem a szobrászok átpontozó technikájával, hanem egyenesen fába faragva ké- szítette műveit és figurális alakok kifaragására és festésére nemcsak bátorságot mert venni, ha- nem képességet is mutat. Tehetség van a Makk- falvi Vass Áron agyagból égetett állat-nippjeiben és a Ditróból való Mezei Mátyás és Fia, valamint a Telekfalváról való Apánné, Bányai Ibolyka munkáiban is. E tehetségeknek a kiállításon vá- ló megjelenése gondolkodásra és cselekvésre kész- tet.

Meg kell emlékezmem a turgumuresi iparka- mara kirakatversenyről is, amelyen mintegy 45

tejkrém, szappan és arckenőccsel szerepel. Ez az új ipar országosan elismert voltánál fogva a Re- gátban is nagyon kedvelt.

Vass Margit iparművésznek igen szép nippjei vannak.

Bane József székelykeresztúri iparművész-ta- nár fali szőnyeg szövetintarziái teljesen új rend- szerűek. Valóságos türelmi munka mindenik ké- szítménye. Az egyiptomi háremek „rávarrott rendszerű” kivitele helyett e képek egyes színes szövet-darabjai össze vannak szöve. Rendkívül élénk fantázia, pompás rajzkészítés, a legmele- gebb és realis színek jellemzik a teljesen kiforrott egyéniség ötletes és gyönyörködtető munkáit. Hiadak utja, Csodaszarvas, Enyelgés, mind egy- egy remeke ennek az újszerű alkotásnak.

Bartscht Károly képrámái új iparágat jelen- tenek Turgumureson. Szépek.

Monopol Bőrfeldolgozó Gyár B. T. nemcsak az általa gyártott legkülönbözőbb bőrből szere- pel, az antiloptól a valódi kigyóbőrre és krokod- il utánzatig, hanem kész kezttyűkkel is. A gyára több száz munkást foglalkoztat és ha az autarchia tart még: a cég elsővé fogja magát a nagyszerű- vezetés folytán az országban felküzdeni. Bőrka- bát-anyagjai és cipőbőrei is elsőrendűek.

Vlassa György, aki a háború előtt a buda- pesti felső fémipari szakiskola művezetője volt, szaktudását a legspeciálisabb gépek és szerszá- mok készítésében hasznosítja. Nemcsak tűzoltá- si szivattyukat állított ki, hanem a fogtechnikai üzemhez szükséges legkülönbözőbb szerszámokat, préseket és furáshoz szükséges kerek átványo- kat is.

Ime ezek az itt fentebb felsoroltak, csak nagyjából, akik a turgumuresi iparkamara te- rületén új iparágakat honosítottak meg. Ezeknek az üzemeknek vezetői nagyrészt külföldről haza- került egyének, akik tudásukat a mostani világ- helyzetnek megfelelőleg elismerésre méltóan hasz- nosították.

kereskedő vett részt és 20.000 lej körüli jutalm- osztottak ki.

Szép és felemelő az is, hogy a kiállítás-vá- sár alkalmából az iparkamara mindazokat a ta- noncokat és segédeket, akik a kiállított tárgya- kon mestereiknél dolgoztak, különböző díjakkal jutalmazta.

Megjegyezni kívánom, hogyha valakinek a kiállítók közül véletlenül nem szerepel a neve a felsoroltak között, az egyrészt azért történt, mert nem a saját iparomunkájuk a kiállított anyag. Minket a kiállítás nem mint kereske- delmi tényező, hanem mint a feltámadt kézmű- ipar megnyilvánulása érdekel.

El lehet mondani, hogyha úgy, amiként a kiállítók remélték, talán nem is sikerült a kiállí- tás, mint vásár, az erkölcsi elismerés és siker, azért mégis megvan. Megismertük az új iparág- kat, láttuk tehetségeinket, meggyőződünk az új ipart meghonosító küzdők munkájának szépe- geről és a mai autarchiás, elzárkózott világ mel- lett azoknak életrevalóságáról.

A legnagyobb elismerés illeti a gondos ve- zetésért az iparkamarát és annak céltudatos írá- nyítóját, a sajnos, nyugalomba menő dr. Biró Jó- zsef főtitkár.

INTERVENCIÓ A BORSZESZ OLCSÓBBA TETELE ÉRDEKÉBEN.

A földművelésügyi minisztérium közben járt, hogy a szeszgyedárusító vezérigazgatósága a borszesz átvételi árának megállapításánál a nyersanyag beszerzési árát vegye figyelembe. A bortermelők ugyanis igen olcsó ártan voltak kénytelenek tudni boraikon és ez a termelők kárára illetéktelen anyagi előnyöket biztosíta- na a borszeszgyáraknak.

NIVÓS VITA.

— A legnagyobb ember, aki valaha a világon volt, Napoleon.

— A Bonaparte is volt olyan nagy ember.

— Ugyan, hiszen Napoleon és Bonaparte az ideolog.

— Igen, de Bonaparte ideologabb.

Hogyan kell alkalmazni a védőfelszereléseket a veszélyes üzemekben?

Mit ír elő a törvényes joggyakorlat az üzemi balesetek megelőzése céljából? — Nemcsak figyelmeztetni kell a munkást, hanem kényszeríteni is, hogy vigyázzon magára.

Hiába van törvény a veszélyes üzemekre, ha maga az iparos is nem szab törvényt és nem tartja azt szigorúan be, nem mentesül a balesetek jogi felelőssége alól.

Irta: KELE SÁNDOR dr.

(Harmadik közlemény.)

A fontos kérdéssel Az Iparos hasábjain eddig megjelent két cikkben rámutattunk a kérdés jogi részére. Közöltük a vonatkozó utasításokat a speciális rendelkezéseket, amelyek a kazán és szivattyús gépekkel dolgozó vállalatokra vonatkoznak. Közöltük azokat az általános elveket is, amelyek minden vállalatra vonatkoznak.

Ezen ismertetés kapcsán rá kell most térnünk arra, hogy a vonatkozó szabályok szükségességét mivel indokolja maga a végrehajtási utasítás.

A balesetek megelőzése és csökkentése a rendelet szerint elsősorban az egyes vállalatok, illetve azok tulajdonosainak érdeke. Érdeke ez magának a munkásnak, de érdeke az állami, társadalmi és családi életnek is. Ne hagyjunk mindent a sorsra, mert itt is áll az az elv, hogy segíts magadon, az Isten is megsegít.

A balesetek következménye a munkaadóra kártérítési kötelezettség; pénz, sőt esetleg fogházbüntetés is. A munkásra, hogy munkaképessé

ségét ideiglenesen vagy véglegesen elveszíti. Állami szempontból egy csomó terhes kötelezettség, amely az állami intézmények igénybevételét, orvosi és ápolási díjak megfizetését jelenti az állam részéről, mint hozzájárulást. Társadalmilag terhet jelent, amely abban nyilvánul, hogy a balesetet szenvedett, illetve családját köteles eltartani a közterhek kiróvása által. A családra pedig a kenyérkereső elvesztése esetén egy egyéni élet megsemmisülése mellett egy családi élet teljes felbomlását jelenti.

Ezen okok folytán vált szükségessé olyan rendelkezések megszerkesztése, amelyek ezeket a lehetőségeket kizárják vagy legalább is minimumra csökkentik.

Az összes érdekelt érdeke volt tehát ezeknek a rendelkezéseknek meghozatala és éppen ezért érdekükben áll az érdekeltnek, hogy ezeket a rendelkezéseket a gyakorlati élet tapasztalatai alapján a jövőben még ki is egészítsék. Az instrukciók azokat az elveket tartják szem előtt, amelyek ismertetését már megkezdjük.

Kik tartoznak az előírások rendelkezései alá

A rendelkezések alá, amelyet a munkásbiztosító törvény szakaszai alapján a társadalombiztosító pénztár központi tanácsa megállapított, azoknak a vállalatoknak tulajdonosai tartoznak, akiknek számlájára a termelés történik és általában az a személy, akinek olyan más személy végez díjazott munkát, aki a köteles biztosítás alá esik.

Az építkezési munkálatoknál tulajdonosnak tekintendő

a munkálatok fővállalkozója, vagy ennek hiányában az, aki a munkát rendelte.

Itt tehát a munkaadó jogi fogalmának új meghatározásával találkozunk. Ez a meghatározás azonban abból a célból történik, hogy megállapítható legyen,

ki a társadalombiztosító törvény szempontjából, aki az üzemi balesetért, illetve az üzemi előírt szabályok betartásáért felel?

Ezekre a személyekre vonatkozólag a baleset elhárítása mellett még a következő kötelezettségek hárulnak:

A baleset bekövetkezése esetén gondoskodni tartoznak az első orvosi segélyről.

Ha szükséges, azonnal kórházba kötelesek szállíttatni a balesetet szenvedett alkalmazottat.

Három napon belül be kell jelenteni a balesetet a balesetbiztosító illetékes kerületi pénztáránál.

Előzetes intézkedések és rendelkezések, amelyeket a balesetek elhárítása végett az előírások megkívánnak

A munka megkezdése előtt a munkaadó személyesen vagy a célra kijelölt megbízottja útján

minden nap köteles a gépeket, a munkaeszközöket és a munka végzésére szolgáló egész berendezést felülvizsgálni.

Meg kell győződni arról, hogy a biztonsági be-

rendezések a helyükön vannak-e. A munkás, a mennyiben a munkája közben a fent felsorolt munkaeszközök működését nem találja kifogástalannak, azonnal köteles ezt a körülményt jelenteni az arra illetékes személynek, aki az eset körülményeihez képest fog határozni felelősség terhe alatt, hogy milyen intézkedések foganato-

sítandók, vagy a munka teljes egészében megálljon-e...

A védő berendezéseknek megfelelő méretekkel és biztonsággal kell bírniuk.

A technikai szolgálat, amely a baleset megelőzésére szolgáló intézkedéseket ellenőrzi,

levélbelileg is ad utasítást és tanácsot a munkaadónak,

hogy miként lehet a biztonsági apparátust legcélszerűbben berendezni. A technikai inspektorokhoz tehát ez irányú megkeresés is intézhető. Baleset esetén ezek a készülékek helyükről csak végső szükség esetén mozdíthatók el és a baj megszűnése után azonnal visszahelyezendők.

A készülékeket ajánlatos piros színnel átfesteni, hogy a munkások figyelme azokra felhívassék.

Tilos a műhelyben rongy és kóc nyitott helyen tartása, valamint olyan anyagok eldobálása, amelyek tüzvész okozhatnak.

Ennek elkerülése végett a műhelyben egy vasláda tartandó.

A maró és lúgos folyadékok ellen külön védőberendezések készítenők. A savas anyagok és tűzveszélyes anyagok külön e célra kijelölt kamrákban helyezendők el.

A félkész anyagok és kész anyagok úgy helyezendők el, hogy a munkások a munka végzése közben ne ütközzenek belőjük.

A gépek vagy azok a munkahelyek, amelyek a munka közben veszélyesek (nyíló vágás, stb.) külön védő-készülékkel látandók el, hogy

a munka közben szétszóródó hulladékanyag a helyiségben levő munkásoknak épességét ne veszélyeztesse.

Azoknál a munkálatoknál, amelyek könnyen okozhatnak sebesüléseket, mint faragás, nitolás, autogénhegesztési munkák, gyalulás, kötörés és hasonló munkák,

a munkaadó köteles a munkásoknak szemüveget, szemvédőt, álarcot rendelkezésre bocsátani és szigorúan ellenőrizni, hogy a védőeszközöket használják-e.

Nem elég csak mondani, hogy vannak ilyen védőeszközök az üzemben, hanem azokat használatba is kell venni.

Azok a munkások, akik epilepsiában, ájulásokban, némaságban vagy más testi hibában szenvednek, nem használhatók olyan munkások közelében, akik munka közben ezekkel a betegségekkel járó rohamok következtében balesetnek lennének kitéve.

A munkás általában olyan munkára, amely veszéllyel jár és nem vág szakmájába, vagy működési körébe, nem használható.

Erre a munka megkezdése előtt, valamint az ebből előálló veszély lehetőségére külön felhívandó. Azok a munkaeszközök, amelyek munka közben fokozott figyelemmel kezelendők, baleset elkerülése végett úgy helyezendők el, hogy a munkások beszüntetése vagy egyéb a munkától elvonó figyelmetlensége megakadályozható legyen, miért is ajánlatos választó falak alkalmazása.

Veszélyes munkálatoknál, mint például tetők fedése, habarcsolás, homlokzatfestés és általában

minden munkánál, amely három méter magasságon felül végzendő, amely munkánál a megcsuszás, vagy leesés veszélye lehetséges, a munkaadó övet és ezt megrögzítő köteleket köteles a munkás rendelkezésére bocsátani.

A kötelek egy kellően szilárd ponthoz rögzítendő, amely megfelelő ellenállásra alkalmas.

Gépekre, azok közelébe, a transzmissziós szíjakra, vagy elektromos vezetékekre szigorúan tilos ruhák függesztése.

Ezek a holmik a ruhaszekrényben helyezendők el.

Tilos a gépek céljaira szolgáló helyiségben vagy a gépek közelében a pihenés is.

A munkaadó köteles ellenőrizni, hogy a munkás jól a testhez álló ruhát viseljen, hogy a munkaeszközökben való megakadását és ezáltal baleset bekövetkezését ebből az okból is kizárja.

Kötény és hasonló ruhadarabok viselése munka közben szintén tilos.

Az elektromos gépekkel működő vállalatoknál az erre vonatkozó külön technikai szabályok szerint specialista munkásokkal végzendő a munka.

Munka közben italok fogyasztása, azoknak az üzembe hozatala szigorúan tilos.

Amennyiben a munkás részeg állapotban jelentkezik munkára, nem alkalmazható. Azok az anyagok (rongyok stb.), amelyek fertőző betegségek terjesztésére alkalmasak, de az üzemben szükségesek, fertőtlenítenedők. A munkaadó ilyen esetben fertőtlenítő szert köteles tartani.

Azok a munkaeszközök, amelyeknek használatához a munkás bizonyítvány váltására köteles, más munkás által nem használhatók.

Ezeket az általános elvi rendelkezéseket a gyakorlati élet, a szakmák sokneműsége és a munka elvégzésének módjai szerint a munkaadó iparosnak kell megfelelőleg alkalmaznia. Legjobb tudása szerint kell eljárnia mindennemű veszélyes üzem tulajdonosának az esetleges balesetek megelőzése érdekében. Az óvatosság és elővigyázatosság sohase lehet túlzott. A veszélyes üzemnek jogi helyzete ugyanis példátlanul áll a judikatúrán. Törvényhozó és a törvényt egyben végrehajtó közeg ezekben az üzemekben minden munkaadó. Saját anyagi és egyben erkölcsi érdeke is, hogy ezek az általa hozott „törvények” célravezetőek legyenek és a lehetőség szerint teljesen kizárjanak minden üzemi balesetet.

A VASUT ÚJ DEVIZA-ÁRFOLYAMA

A CFR december 1-től kezdve saját használatára a valutaárfolyamokat a következőkben állapította meg: Egy francia frank 6.70, egy svájci frank 32.35, egy aranyfrank 32.60, egy belga frank 4.75, egy arany dollár 167.60, egy német márká 42.10, egy hollandi forint 68.95, egy csehszlovák korona 4.20, egy norvég korona 26.25, egy dán korona 22.70, egy lira 8.75, egy török font 81.05, egy fontsterling 509, egy leva 1.25, egy zloti 19.20, egy dinár 2.25, egy dragma 1.07, egy arany pengő 29.60, egy osztrák schilling 23.75.

VITAS TAPÉRTEK.

Két sörgyáros vitatkozik, hogy melyikük gyárt jobb sört. Végül fogadnak és abban állapodnak meg, hogy egy-egy címke nélküli palackban elküldik sörüket a vegyvizsgáló állomáshoz. Állapítják meg a vegyészek, hogy melyikük sörének nagyobb a tápértéke.

A vizsgálati lelet csakhamar meg is érkezik és ez áll benne:

— Mindkét ló nagymértékben cukorbeteg.

VON DER LEIPZIGER MESSE.

Bei Sondermesse für Photo, Optik, Kino, die bisher in Leipzig in der Turnhalle am Frankfurter Tor untergebracht war, wird zur Frühjahrsmesse 1935 nach dem Gelände der Technischen Messe übersiedeln, und zwar wird diese weitverbreitete Industrie, zu der auch die Fabrikanten der Projektionsgeräte und grosse Teile der feinmechanischen Industrie gehören, in der Halle 12 (Kuppelhalle) ihre Erseignisse zeigen. Es besteht kein Zweifel, dass ihrer Wesensart nach diese Sonderschau organisch zur Technischen Messe gehört und hier einen grossen Teil ihrer Interessenten findet. Von Einkäufern wurde früher häufig beklagt, dass diese Gruppe der Messe räumlich von der Technischen Messe getrennt untergebracht war. Die Einfügung der Sondermesse für Photo, Optik, Kino in die Grosse Technische Messe und Baumesse (3.—10. März 1935) bedeutet einen grossen Fortschritt im einheitlichen Aufbau der Leipziger Messe und wird von der Einkäuferenschaft lebhaft begrüsst werden.

JÓ MEMÓRIA

- Az én lányom egy festőművész.
- Ne beszélj, mit fest?
- Aktokat.
- Igazán? Meztelen női aktokat?
- Dehogyan. Meztelen férfi aktokat.
- Hallatlan! Es te engeded, hogy egy tizenéves fiatal lány teljesen meztelen férfiakat fessen modell után?
- Mi jut eszedbe? Hiszen nem modell után festi.
- Hanem?
- Emiatt.

A magánalkalmazottak országos kongresszusának iparosbarát kívánságai

A bucurestii Rozy-teremben vasárnap tartották meg a magánalkalmazottak országos kongresszusát, amelyen Chirculescu volt munkaügyi miniszter, Enescu munkáspénztári igazgató és Gheorghiu munkaügyi államtitkár is megjelentek.

a szónokok kérték a munkatörvények szigorú alkalmazását.

Javaslatot tettek az Ipari Hitelintézet átszervezésére és hogy

a kisiparosokat a kormány támogassa olcsó hitelekkel,

továbbá, hogy az ipari pályára készülő fiatalokat, annak érvényesülését és tanulmányait zavartalan-ságát államilag kellene biztosítani.

Négyszáz különféle kocsonya szerepelt a budapesti szakácsművészeti kiállításon

Szenzációs a kiállítás a szendvics magas iskolája terén is. — Hogyan védekeztek az ellen, hogy a jóétvágyú közönség nehogy megegye a kiállított remekeket. — Érdekes történelmi adatok a kocsonyáról.

A mi szakácsainknak is utánozniuk kellene a budapesti példát!

A budapesti szakácsok elhatározták, hogy kiállításokon fogják népszerűsíteni a szendvicsek és a kocsonya finom elkészítésének változatos módjait.

Sorrendben az idei kiállítás már a harmadik. Az idei kiállításon igyekeznek kiküszöbölni minden hibát, melyet az eddigi kiállításokon — a körönség követett el. Ugyanis tavalyelőtt a „műpártoló” közönség megrohanta a szendvicseket és

mire a kiállítás tulajdonképpen megkezdődött volna, az egész kiállítás elfogyott.

Tavaly és az idén úgy segítene a dologon, hogy egy külön teremben megrendelésre

másodpéldányokat készítenek a kiállított művekből és csak azt lehet megenni.

A sajtóbemutatón először a Vigadó konyhája vezettek. A konyhában fehérűveges szakácsok egész hadserege dolgozott. Most már csak a szendvicseken. A kocsonyakiállítás anyaga, természetesen, már azelőtt való nap elkészült. Egy egy híres szakács egy tálcányi különféle kocsonyával vonult fel. Az öt-hat tányér elkészítése legalább másfél napot vett igénybe. Aki látta ezeket a csodálatos finom színhatásokkal elkészített talakat, az ezt az időt nem is találja soknak.

Olyan szépek, hogy az ember nem is lesz éhes láttukra,

mintha csakugyan a szemnek készültek volna és nem a szájnak.

Volt csirkésalata szárvasgombával, vadsertéscomb, fácánmell, malacgerinc, haltekerca háromféle halból, borjuborda, jércemell spárgával, libamáj lazac rózsaszínjével körítve, homár aszpikban.

Négyszáz különféle kocsonya szerepelt a kiállításon!

A másik asztalon

háromezer szendvics készült

Sonkapüré, lazac, libamájpuré, parajjal zöldre festett szardellás vaj, reszelt tojássárga, inycsiklandozó csendéletet alkotnak. A süttől éppen most kerülnek elő a paprikázott sajttal töltött sajtosrudacsok, a jégsekreányba most tesznek be egy rózsaszínű sonkagöngyöléget, mely libamájpuréval van töltve.

Lapozgatva a tájékoztató könyvecskében, remek ételnevekre bukkanunk. Például:

Györesi sonka Pillangó kisasszony módra, libamell; Hullámfürdő módra, borjúdó-szék diplomata módra.

A kocsonya Aurelius módra, inyésmártással,

a töltött szilva és a malacköröm töltve, Marcus Aurelius római császár kedvenc ételei voltak és felkutatott régi receptek nyomán készültek.

Néhány bemutatott szendvics leírása: kocsonyába fagyasztott özpüré, tojás- és nyelvdíszítéssel, megvajazott kenyérszeletekre borítva;

Vékony zsúrkenyérnek a belseje kivágván és megtöltve szárnyashabbal, melybe apróra vágott sonka, szárvasgomba és pisztácia van keverve;

Két vékony darab angol szendvics-kenyérselet, parajjal zöldre festett szardiniashabbal kenve, teteje lazaccal díszítve. Piritott angol szendvics-kenyérselet vajjal megkenve és libamáj-habbal készített miniatűr libamájjal díszítve; Sós kifli, benneseült kolbásszal; Fehérkenyérselet sonka-habbal feltöltve, füstölt lacaoccal és aszpikkal díszítve. Tejszínhabbal lagyított sonkaszekrényekkel töltött rétes; Az egyik szakács kézen vett sós piskótalapokat töltött meg sonkapürével.

A könyvecskében világhírű pesti vendéglősök és orvosok értekeznek a kocsonya történelméről. Megtudjuk, hogy „Czuscser Gergely szerint a kocsonya azó gyöke rokon a kacs, kocsonya azókkal, melyek fogódzást, egymásbaragadást jelentenek.” Valószínűleg ósmagyar étel, mert: „a vándorélet élő magyarság, ha helyét változtatva utra kelt, bizony vitt olyan elemősiát magával, amit utközben hidegen fogyasztatott”. És nem nehéz elképzelni, hogy némely bográcsban főtt ételük különösen a halfélé, bőrével főtt sertés, vagy akár a baromfi, megalvadtt lévében hidegen is ízlett nekik, leveőbb is volt, mint az elített, rostos nyárson, parásson, vagy hamuban sült hus, amely többé-kevésbé kiszáradtt utközben, különösen a nyári melegben. „A kocsonya készleteti a belátemetett alapanyag romlását azáltal, hogy a levegőt elzárja.” Így tehát „a kocsonya a magyar konzervek egyik őse lehetett, akár a napon szárított tarhonya, melynek hasonló elnevezésű rokonait ma is megtaláljuk távol keleten.”

Egy egészségügyi főtanácsos így ír a kocsonyáról: „A páciensek lelkesednek ezekért a sem nem folyékony, se nem szilárd ételekért, melyeket mindenféle ízesítő anyaggal változtatása tudunk tenni.

A budapesti kocsonya és szendvics-kiállítás példája utánazásra méltó.

ÚJ SEGÉD.

— Főnök ur, kérem, a rőf, amivel az drut márjuk, lényegesen rövidébb, mint amennyinek lennie kellene.

— Tudom, de nézze csak meg jól, hogy ezzel szemben vastagabb is.

(Continuare din pag. 1.)

Uniunea Camerelor de comerț. Acest fapt a mobilizat cercurile comerciale și industriale, fapt care a determinat Uniunea Camerelor de comerț și de industrie să convoace pe toți președinții Camerelor din țară.

Problema a fost dezbătută pe larg, iar discuțiile au fost dintre cele mai vii.

În desfășurarea Uniunea Camerelor de comerț și de industrie, toate nemulțumirile față de reforma cea nouă, au fost arătate pe larg de președinții Camerelor. Ei cer o modificare a legii Camerelor de comerț. Uniunea a alcătuit chiar un proiect care a fost la rândul său discutat.

S'a discutat și chestiunea consiliilor provinciale, toată lumea fiind de acord că ele nu au nici un rost, că exemplul organizării italiene nu e aplicabil în țara noastră unde sunt alte împrejurări economice.

Președinții Camerelor de comerț au hotărât să stărnească ca actuala lege de organizare a Camerelor profesionale SĂ FIE GRABNIC MODIFICATĂ. În același timp, constatând că e cu neputință să se facă alegerile la începutul anului viitor au hotărât să ceară AMÂNAREA LOR PÂNĂ LA VOTAREA DE NOI LEGI.

Președinții Camerelor de comerț și-au afirmat convingerea că indiferent de părerile călăuzitoare ale factorilor din guvern, Uniunea trebuie menținută.

S'a hotărât ca delegațiunile importante să se prezinte d-lui prim ministru și ministrului de resort. Biroul Uniunii a și întocmit memoriile și documentările necesare. Ele vor fi înaintate celor în drept în cursul săptămânii viitoare.

Consultări ministeriale

În vremea aceasta anteproiectul d-lui Gh. Leon a fost comunicat d-lor V. Slăvescu, V. P. Sasu și dr. Costinescu, cei trei miniștri pe cari chestiunea îl interesează deaproape, cu sugămintea să-și dea cât mai curând avizul asupra lui, în așa fel încât proiectul să poată fi depus încă în actuala sesiune parlamentară.

TOVABB FOLYIK A SALONTAI RENDŐRSÉG KONTARELLENES AKCIÓJA.

Debău salontai rendőrtőnök imponáló szigorral nyult a salontai kisiparos kontárok darázsfészkebe. Azzal kezdte, hogy meghonosította a kontárrazsiakat, amelyeknek nagyszerű eredményük volt. Többek között kiderült, hogy egy fodrászegedély engedély nélkül dolgozott s mintegy két-háromszáz vendége van. Szabókat is találtak, akik iparengedély nélkül dolgoztak.

Most a salontai rendőrség felhívást intézett a közönséghez, hogy akinek ilyen eset tudomására jut, jelentse a rendőrségnek, vagy pedig az ipartestületen tegyen jelentést arról, hogy kik azok az iparosok, akiknek iparengedélyük nincs.

A közönség köréből bárki tehet jelentést a rendőrségnek, ha megtudja, hogy egyik-másik iparos engedély nélkül dolgozik, sőt a hivatalos szervek felkértek a közönséget, hogy engedély nélküli iparosokat ne támogasson, mert ezzel csak gyengítik a közterheket viselő iparosok helyzetét, de megastán felelősségmentes silány munkát is kapnak a kontároktól.

SZESZELYES IGAZSÁG.

Kohn és Grün valami komplikált üzleti ügyből kifolyólag összeveszttek és miután sehogyse tudtak meggyezni, elmentek a rabihoz, hogy tegyen közöttük igazságot.

Kohn hosszasam, nagy ékesszólással előadja az ügyet. Mikor végre befejezte a mondókáját, a rabi azt mondja neki:

— Akogy te mondd, nincs igazad! Most halljuk Grűnt, hátha mégis igazad van!

ZÁRÓAMEGHCSSZABBITAS A KARACSONY ELŐTTI HETEN.

A munkügyi miniszteriumban miniszteri rendeleten dolgoznak, amely az ünnepek előtti hét zárójának módosítására vonatkozik. A rendelet szerint az ünnepeket megelőző teljes hét folyamán az esti zárórát egy órával későbbre tolják ki.

Nem szünteti meg a szak-kamarákról szóló új törvény a kamarák működését

Öt kerületi szakmai kamara fog működni az országban. — Továbbra is fennmaradnak a jelenleg működő iparkamarák, mezőgazdasági és a munkakamarák.

Az új kamarai rend csak magasabb hatáskörű szervet létesít

Gh. Leon kereskedelmi és iparügyi alminiszter elkészítette a szakmai kamarák felállításáról szóló törvénytervezetet, amely szerint az országban öt tartományi szakkamara működne: Bucarestben, Iasiában, Craiovában, Clujon és Chisnevből. Ezek a szakkamarák majd összhangba hozzák a megmaradt kereskedelmi, ipar, mezőgazdasági és munkakamarák működését.

A kerületi szakkamarák vezetőségéből meg fog astán alakulni a Legfőbb Gazdasági Tanács, amelynek véleményét a kormány köteles lesz meg-

hallgatni minden gazdasági és szociális jellegű kérdésben.

A törvénytervezetet a napokban megküldik a gazdasági szervezeteknek tanulmányozás végett, azután pedig a parlament elé terjesztik.

A törvénytervezet módosított formája tehát nem szünteti meg a kereskedelmi, ipari, mezőgazdasági és munkakamarákat, hanem ezek fölé az olasz rendszer mintájára, magasabb hatáskörrel rendelkező szervet létesít.

„Feleannyiba kerül Timisoarán a városi közműhelyben készült cipő, mint a cipészek munkája”

Szépen hangzó ígéretet kaptak az interimár elnöktől a városi cipészüzemek ellen panaszkodó cipésziparosok.

A timisoarai cipésziparosok küldöttsége felkereste a városi időközi bizottság elnökét, akinek elpanaszolta, hogy

a város konkurrenciát csinál nekik

A városi árvaház, az internátusok és az inasotthonok, valamint a szolgaszemélyzet számára eddig a helybeli cipészek készítették el a lábbelit és

ezt a munkálatot rendszerint árlejtsés útján nyerték el.

Most azonban

a város saját cipésműhelyt rendezett be és abban készített el a városi intézmények számára szükséges cipőt.

Az interimár elnök válaszában utalt arra, hogy a cipészek árai túl magasak voltak és a városi műhelyben

a cipő az eddigi árak alig feléért készül. A cipészek rámutattak arra, hogy

a városi cipésműhely azért dolgozhat olcsóbban, mert nem terheli az a sok kiadás, amely a kismestereket nyomja.

Az interimár elnök végül megígérte, hogy a panaszt a lehetőséghez képest orvosolni fogja.

DER KRANKE.

— Mein Gott, du siehst ja elend aus, was fehlt dir denn?

— Meine Leber ist nicht in Ordnung, ich habe Kopfschmerzen, mein Hals ist entzündet, ich habe einen Darmkatarrh und ich fühle mich

— Ich esse kein Fleisch und trinke keinen Wein, ich esse nur Obst und Gemüse.

KÉRJEN MINDENÜTT

„ELZETT”

BUTORZARAT

KAPRATO MINDEN VASKERESKEDESSEN.

Jogesetek a kisipar köréből

CSAK-VESELYES ÜZEM TULAJDONOSA VALLAL FELTETLEN RIZIKÓT AZ ELŐÁLLÓTT KAROKÉRT.

Az az iparos, ainek üzeme nem veszélyes üzem, de a raktárában veszélyes anyagokat tart, csak akkor felel az esetleges károkért, ha a veszélyes anyagok elraktározása nem az előírt gondossággal történt. Ha tehát a robbanó anyagok elraktározásánál a kellő gondossággal járt el és a robbanást nem személy szerint ő idézte elő, nem felel az esetleges károkért a nem veszélyes üzem tulajdonosa.

Egy géplakatos, aki karosszérek készítésével és automobil javításával foglalkozik, a gépi járművek működésének ellenőrzése végett raktárában olajat és benzint is tartott. Ezeket a tűz veszélyes anyagokat hatósági engedély alapján a műhelyhez tartozó pincében kellett beraktározva tartott, figyelembe véve a tűzrendészeti szabályokat. A raktár felett egy fűszerüzlet van. Egy autó, amely javítás alatt volt, a javítás után kipróbálás alá került. A szükséges benzin anyagnak a motorba való beöntése végett a géplakatos leküldte segédjét, aki a raktárhelyiséget kinyitotta, oda égo gyertyával lépett be. A bejárat ugyanis sötét. A raktárhelyiségben, amelynek levegője benzingőzzel telített volt, az égo gyertyától robbanás történt és tűz ütött ki. A fűszerüzlet tulajdonosa, aki súlyos kárt szenvedett, az iparos ellen kártérítési keresettel élt. Jogcím: veszélyes anyagokat tart raktárában, azokat forgalomba hozza és így tárgyi felelősséggel tartozik az okozott kárért.

Az első és másodfokú bíróság elmarasztalta az iparost az okozott kárban. A legfőbb semmitőszék megsemmisítette az ítéletet a következő indoklással: A törvényes szabályok figyelembevétele mellett jogait mindenki gyakorolhatja. A veszélyes anyagokkal való kereskedelem, jelen esetben az ilyen anyagoknak raktáron tartása még nem állapítja meg a felelősséget, tehát kártérítésre sem kötelez. Az iparosnak az anyagok tartására hatósági engedélye volt és azokat a vonatkozó szabályok figyelembentartásával kezelte. Mindenki csak azért a kárért felel, amit vétkez cselekménye avagy mulasztása által okoz a másik félnek. Egy magában az a körülmény, hogy veszélyes anyagokat tart raktárában, nem bizonyíték arra, hogy a kár az ő cselekménye folytán állt elő. A felperes nem is próbálta igazolni azt a fontos és perdöntő körülményt, hogy ezeknek az anyagoknak elhelyezésében és kezelésében az alperest gondatlanság vagy mulasztás terhelte volna. Ezzel szemben az elperes igazolta, hogy az anyagok törvényes engedély alapján voltak a raktárában elhelyezve és az előírásoknak megfelelőleg kezelték. Az előállított kár és alperes tevékenysége között semminemű okozati összefüggés fenn nem állott, mert alperes csakis törvényes jogát gyakorolta, mikor raktárában az anyagokat elhelyezte. Így a keresetnek sem ténybeli, sem jogi alapja nincs. Tárgyi felelőssége sem állapítható meg, mert nem veszélyes üzemet tartott fenn, amikor raktárában árukat helyeztet el. A kereset tehát alaptalan, miért is a semmitőszék mindkét bíróság ítéletét megsemmisítette.

ERKÖLCSTELLEN TÉNY ELKÖVETÉSE MIATT AKKOR IS ELBOCSÁTHATÓ AZONNALI HATÁLYU FELMONDASSAL AZ ALKALMAZOTT, HOGYHA AZ ERKÖLCSTELLEN TÉNYT HARMADIK SZEMÉLY ES NEM A MUNKAADÓJA ELLEN KÖVETTE EL, HA A KIFOGASOLT TÉNYKEDES OLYAN TERMÉSZETŰ, AMELY A SZOLGALATI VISZONYT ÉRINTI.

Hogyan értelmezte a legfőbb semmitőszék a munkaiügyi törvény 74-ik szakaszának d.) pontját.

Egyik okiráltságbeli városban egy alkalmazott egy csomagot, amely a vállalat címeire érkezett, teljes értékében eltulajdonított. A vállalat a postán reklamálta a csomagot és kiderült,

Az iparkamarák autonómiájának kiszélesítését javasolja a Kamarák Szövetsége

A Kamarák Szövetsége állást foglalt az egyes szakkamarák egyégesítése ellen és egész sorozat reformot követel.

A Kereskedelmi és Iparkamarák Szövetsége álláspontját a kamarák reorganizációjával kapcsolatban egyik legutóbb tartott választmányi ülésén a következőkben szögezte le:

A Kereskedelmi és Iparkamarák Szövetsége a kereskedelmi és iparkamaráknak, mint önálló intézményeknek további fentartása mellett foglal állást. A Kamarák Szövetsége határozottan állást foglal az összes szakmai kamarák egységesítése ellen.

A kereskedelmi és iparkamarák autonómiáját ki kell szélesíteni, egyrészt, hogy politikamentessé tegyék a kamarák vezetését, másrészt, hogy a kamarák megfelelő akciósabadsághoz jussanak, ami nélkül működésük nem képzelhető el.

Vissza kell térni a kereskedelmi és iparkamarák régi területi beosztására, sőt ezt a rendelkezést ki kell egészíteni a kereskedelmi kamaráknak vidékenként történő kötelező federalizációjával.

A kamarák működését és hatáskörét ki kell egészíteni olyképen, hogy azok egyeztető bíróságokat, döntőbíróóságokat, kereskedők és iparosok részére szociális intézményeket állíthassanak fel és teljesen megszervezhessék a kereskedők és iparosok számára az információs szolgálatot. Az iparkamarák szenátorainak számát 8-ról 12-re kell felemleni.

A kereskedelemre és iparra vonatkozó összes törvények előkészítésénél tegyék kötelezővé a kereskedelmi és iparkamarák meghallgatását a Kamarák Szövetsége útján.

Tökéletesíteni kell a kereskedelmi és iparkamarák összetételét és működését olyképen, hogy azok igazságos módon képviseljék az összes kereskedői és iparos kategóriákat, azok jelentőségének megfelelően és hogy a kereskedelem és az ipar érdekében a kamarák minél hathatósabb tevékenységet fejthessenek ki.

Revízió alá kell venni a kamarai választá-

sokra vonatkozó rendelkezéseket, mert a jelenlegi helyzet mindenféle ellentétekre adhat alkalmat.

Intézkedni kell, hogy a kereskedelmi és iparkamarák választmányai önkényesen ne legyenek feloszthatók, ami nagyobb stabilitást és kontinuitást biztosíthat a kamarák számára.

Reorganizálni kell a Kereskedelmi és Iparkamarák Szövetséget. Ennek a reorganizációnak a Szövetség működési körének kiterjesztéséből, szervezetének módosításából kell állnia. Végül biztosítani kell a Szövetség pénzügyi függetlenségét.

HATVAN MILLIÓ LEJBE FOG KERÜLNI A TIMISOARAI SZÍNHÁZ.

Jelentettük, hogy Timisoara város elhatározta a színház homlokzatának befejezését. A homlokzatot megfelelően átépítik és krémszínű kövel burkolják be. Ezeknek a köveknek egy része már meg is érkezett, aminek következtében a munka kezdetét vette. Ezekre a munkálatokra négyszázmillió lej fordítanak, amiből másfélmillió lej a mostani költségvetésben szerepel, a hiányzó három millió lejt pedig a jövő évi költségvetésbe veszik fel. Az építési munkálatokat a jövő év augusztusáig fejezik be. A homlokzat kiépítése után a színház építési költsége körülbelül hatvan millió lejre fog rugni. Ennek a tekintélyes összegnek a feléből szabad téren impozáns nagy színházat lehetett volna építeni. De természetesen nem Dui-liu Marcu tervei és számításai szerint.

NEVCSERE.

— Hogy hívják ezt a szép macskát, Evike?
— Régen Péterkének hívtuk, de lett neki két kis cicuskája és azóta Micinek hívjuk.

Vas-és fémöntés Gépműhely

Precíziós szerelmék készítése.

LADISLAU

ASSAEL LÁSZLÓ

MŰLAKATOSSÁG Arad, Cal. Radnai 35. Gyártom a mezőgazdaság összes gépeit. Kenderfeldolgozó gépek — Malomberendezések saját modelom után készülnek.

hogy az alkalmazott azt már átvette és a maga céljaira fordította. A posta feljelentéssel élt. A vállalat a reklamációt visszavonta és kijelentette, hogy mindennemű igényéről lemond a tekintetben. Az alkalmazottal szemben a posta által indított eljárás alkalmával ugyanígy járt el, mire a büntető eljárást megszüntették. A vállalat közben az alkalmazottat elbocsátotta. Nem adott neki felmondási időt, hanem igen természetesen az alkalmaztatási jogviszonyt megszüntetnek tekintette.

Az alkalmazott ekkor per útján érvényesítette a felmondási idejét. A társaság azzal védekezett, hogy a munkaiügyi törvény 74-ik szakaszának d.) pontja szerint megszüntethető a szerződés, ha az alkalmazott jó erkölcsökre ütköző cselekményt követ el. Az alkalmazott ezzel szemben előadta, hogy a munkaiügyi törvény vonatkozó rendelkezése megemlíti ugyan ezt, de a hivatkozott törvény a munkaadó és az alkalmazott közti viszonyt szabályozza. A feljelentő a büncselekményt a postával szemben követte el, nem a vállalat ellen. Amikor a vállalat a maga részéről a postánál való reklamációt visszavonta, tehát nem sérelmezte a dolgot és kijelentette, hogy maga részéről nem kíván semmi eljárást, ezáltal a tény által egyrészt elismerte, hogy ne-

ki sérelme ez alapon nincs, másrészt, hogy a sérelmezett tény miatt nem ő járt el a hatóságoknál, hanem sértett félként a posta. Tekintettel pedig arra, hogy harmadik személlyel szemben elkövetett cselekményre a munkaadó vállalat nem hivatkozhatik, mert ezzel szemben ő nincs alkalmaztatási jogviszonyban, hanem csak az alperessel, tehát jár a felmondási időre az összeg. A legfelsőbb bíróság a 74. szakasz d.) pontja alapján azon a címen, hogy az alkalmazott jó erkölcsbe ütköző cselekményt követett el, a keresetet elutasította. A legfelsőbb bíróság véleménye szerint a munkaiügyi törvény vonatkozó szakasza azt tartalmazza, hogy úgy a munkaadó, mint az alkalmazott rögtön joghatállyal felbonthatja a szerződést, ha bármelyik fél erkölcstelen ténny követ el.

Ez az erkölcstelen tény pedig nemcsak arra az esetre vonatkozik, ha az erkölcstelen ténny egymással szemben követik el, hanem magára az erkölcstelenség tényére is. Ha tehát az alkalmazott másokkal és nem a munkaadóval szemben követ el olyan ténny, amely erkölcstelen és az alkalmaztatási viszonyt érinti, a harmadik személlyel szemben elkövetett erkölcstelen tény is rögtön hatályu felmondásra ad okot.

ELŐÍRÁSOK A RUM ÉS LIKÖR GYÁRTÁSÁRA ÉS FORGALOMBA HOZATALÁRA.

A pénzügyminiszterium 52710. szám alatt rendeletet adott ki a rum- és likörgyártás és eladás ellenőrzése tekintetében, amely rendelet a Hivatalos Lap december elsejei számában jelent meg. A rendelet mindenekelőtt megállapítja, hogy a konyak alkoholtartalma 38—50 fokos, a rumé 40—50 fokos és a liköré maximum 50 fokos lehet. A rumnak legalább 10 százalék cukrot kell tartalmaznia az egészségügyi törvény rendelkezései értelmében. Mindenféle más, az országban gyártott szeszest csak a monopól vezérigazgatóság előzetes jóváhagyása mellett és a megállapított feltételek szerint lehet preparálni. A fentemlítt szeszestívalokat a konyak kivételével csak finomított szeszből lehet gyártani, a melyet a monopól igazgatóságától kell beszerezni. Az üvegekre alkalmazandó etikettnek a következő adatokat kell tartalmaznia: A gyáros nevét, a gyártás helyét, az ital nevét, az alkoholtartalmát és fokát, az üveg megtöltésének pontos idejét. A meglévő konyak-, rum- és likörgyárak a rendelet megjelenésétől számított tíz napon belül kötelesek a szabályhoz alkalmazkodni az engedély megsemmisítésének terhe alatt. Szeszestívalt csakis etikettel ellátott zárt üvegekben lehet importálni. A likörgyárak az ugynevezett colonial-rumot eredeti töltésben, üvegekben is importálhatnak. Az etiketten meg kell jelölni a behozott italok eredetét. Az importált konyakot, rumot és likört csakis a gyártási mennyiség határain belül lehet forgalomba hozni, az ugynevezett whisky és gin elnevezésű italokat csak a megszábotott alkoholtartalommal lehet forgalomba hozni.

SZIGORLATON.

— Mondja meg nekem, jelölt ur, hogy mi az a család?
— Család például, hogyha a professor ur elbuktat engem a szigorlaton.
— Megbolondult maga?
— Nem. Benne áll a törvénykönyvben, hogy aki mások tudatlanságát tudatosan arra használja fel, hogy azzal az illetőnek kárt okozzon, csalást követ el.

NEM ELEG AZ EGY SZÁZALEKOS SEGÉLY A TIMISOARAI MUNKA-NÉLKÜLEKNEK.

A timisoarai munkakamara küldöttsége arra kérte a város vezetését, hogy a gyáriparosoktól a munkanélküliek részére eszközöljön ki nagyobb támogatást. Kérésüket azzal indokolják meg, hogy a munkanélküliek segélyezésére rendelkezésre álló anyagi eszközök sokkal csekélyebbek mint az előző években és a gyáriparosok részéről nemes gesztus lenne, ha a munkások segélyezéséhez nagyobb összegekkel járulnának hozzá.

A városházán nyert válasz szerint a munkaadókat törvény kötelezi a munkanélküli segélyhez való hozzájárulásra és ennél nagyobb támogatást csak önként vállalhatnak. Mindenesetre a város közvetíteni fogja a munkakamara kérelmét.

DER BESUCH.

Das ist nett von dir, Rudi, dass du gekommen bist, um mit Waltzer zu spielen. Weiss deine Mama auch, dass du bei uns bist?
— Ja, und sie hat gesagt, ich darf auch zu Mittag und zur Jause bleiben.

ELHALASZTOTTAK AZ IGAZSÁGÜGYI BÉLYEGEK ÉLETBE LÉPTETÉSET

Jelentette Az Iparos, hogy az igazságügyminiszterium az Eforii Judiciare felállítására céljából újabb bélyegilletékeket állapított meg a bírósági okiratokra, amelyek újabb terheket jelentettek a jogkereső felek terhére. A bukaresti ügyvédek az új illeték életbe léptetése ellen határozott állást foglaltak. Az igazságügyminiszterium erre elhatározta, hogy ezeknek az illetékeknek életbe léptetését mindaddig elhalasztja, amíg a parlament nem dönt a kérdésben.

KAR ÉRTE.

— A Grün felesége egy angyal.
— De hiszen meghalt a szegény asszony.
— Épp azért.

Kavarodás a kamarák és a kerületi szaktanácsok körül

Megjegyzések az új kamarai törvény előzetes vajadásaihoz és néhány adat arról, miért nem váltja be a kormány a kamarák felosztását beígért ígéretét?

A gazdasági élet viszonyosságai között a kormány időről időre talál magának arra is, hogy felvegye a harcot a kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági érdekképviselőkkel, ezek szervezetének reformja terén. Gazdasági életünknek sok igen aktuális problémája van, egyik ehetőbb, mint a másik, éppen csak annak nem érezte hiányát senki, hogy az érdekképviselők szervezetét reformálni kellene. A kormány most készült el a külkereskedelmi forgalom szabályozásának nagy munkájával s ennek előkészítése során az érdekképviselők egész sorával folytatott tárgyalásokat, kérte ki tanácsaikat, meghallgatta álláspontjukat s a vélemények mindegyike annyira önzetlenségről, a magasabb gazdasági szempontok olyan respektálásáról tett tanúságot, hogy a miniszteriumnak valóban nem lehet oka panaszra a szervezetek működése, az ezekről kelt vélemények elfogultsága ellen. A kormány azonban mindezeket nem hallgatta meg, vagy legalább is nem követte tanácsaikat, ez az oka annak, hogy az áruforgalom rendjének kialakulásában annyi bukdácsolásnak, eleve sikertelenségre ítélt kísérletezésnek vagyunk tanúi.

Ezt az előkészületlenséget, a laikus tapogatozásokat és a gyakorlatban csődöt mondó rendelkezéseket, ezeknek a közvéleményre tett rossz hatását

nem lehet ellensúlyozni annak a látszatnak keltésével, mintha az érdekképviselők nem állnának hivatásuk magaslatán.

A vélemények, amelyek a kormányhoz befutottak, nem voltak egységesek, de ez természetes és olyan reformot nem lehet csinálni, amely a mezőgazdaságnak, az iparnak és a kereskedelemnek igen sokszor ellentétes érdekeit a véleményezésekben egy nevezőre hozza.

Ez nem is az érdekképviselőknek, hanem a kormánynak a dolga.

Minden kamarának az a kötelessége, hogy a maga érdekeltiségének véleményét álláspontját, érdekeit tüntessen juttassa kifejezésre. Az összhang megteremtése, az ellentétes felfogásokból az ország közös érdekeinek kihozása és érvényesítése éppen a kormány hivatása. Az intézmények nagy részét megakarta szüntetni és oriaszi erőszakszerűen áran lehetett csak hetven-nyolcvan éves intézményeket az október megsemmisítésétől megmenteni. A kereskedelmi miniszterium új alminisztere — egyetemi tanár és nem a gazdasági életet ismerő gyakorlati ember — elkészítette a nyolcadik reformot is, amelyből mindenki azt várta, hogy okulva az eddigi reformok sikertelenségén — a legutóbbit végre sem lehetett hajtani — most már jobb irányokban, az intézmények fejlesztésében, hataskörük és autonómiájuk kiszélesítésében fogja fejleszteni a kamarai szervezetet. Nem ez történt. Az alminiszter eredeti terve

egy tollvonással meg akarta szüntetni az összes kamarákat s ezek helyébe tartományonként egy „Gazdasági tanács”-ot állítani,

ami kétségtelen visszafejlődés lett volna gazdasági életünkben.

A terv szerzője azonban, még mielőtt reformját nyilvánosságra hozta volna, meggyőződött arról, hogy nagy értékeket pusztítana el anélkül, hogy a gazdasági életnek javát szolgálna minden számbajövő gazdasági érdeknek, tehát a mezőgazdaságnak, az iparnak, a kereskedelemnek és a munkában egy közös szervezetbe tömörítésével és ennek az egyetlen érdekképviselői szervnek központosításával. Ez a központi szerv, azonfelül, hogy minden tartományban csak egy ilyen szerv működne, életképtelen lenne, mert minden működését vagy teljesen

paralizálná a folytonos érdekkellentétek kiegyenlítésére fordított munka, vagy pedig értéktelenek lennének állásfoglalásai amelyek alig lehetnének egyebek izsádságos kompromisszumoknál.

Maga az alminiszter győződött meg arról, hogy az érdekképviselőknek ez a koncentrációja ha be is vált a fascista gazdasági rendszerben, nálunk senkinek érdekét nem szolgálna s lemondott radikális reformjáról. Megelégedett avval, hogy

csak a Kamarai Központokat, elsősorban a Kereskedelmi és Iparkamarák Szövetségét ítélje halálra

s ezek helyébe állítsa a

Kerületi Gazdasági Tanácsokat amelyek Bucurestiben, Iaissiban, Chiseneun, Clujon és Cernautiban működnek. Ezeknek az elén a miniszterium által kinevezendő tekintélyes közgazdasági férfiak állnának

s a kormánnyal csak ezek a szervek állnának közvetlen összeköttetésben, a kamarák nem.

Ez természetesen a kamarai hatáskör és az intézmény tekintélyének rovására menne, de ennél is nagyobb hátrány lenne a reform megvalósítása esetén az, hogy a gazdasági ügyek adminisztrációja bonyolultabbá válna, mert egy vidéki közvetítő-szerv iktatódnék az érdekltség és a kormány közze. Igaz, hogy ha a kormányok nem hallgatják meg a gazdasági élet gyakorlati tényezőit elhatározásaik, rendeleteik kiadása előtt, akkor valóban mindegy, hogy miképpen tagozódik az a szerv, amely nem tudja érvényesíteni a szavát. De ha a kormány súlyt helyez a mezőgazdák, kereskedők, iparosok és munkások kívánságainak, javaslatainak meghallgatására, akkor semmi értelme nincs új szervek közbeiktatásával megnehezíteni az érintkezést a gyakorlati élet és a miniszteri hivatalok között.

A Bucurestiben összegyűlt kamarai elnökök a legélesebben állástoglaltak az újabb és legújabb reform ellen és inkább azt szeretnék, ha a legutolsó reform által bevezetett és be nem vált újításokat reparálná a kormány. Pontokba foglalták kívánságaikat, de nem sok kilátás van rá, hogy a kormány meghallgassa a helytálló előterjesztést. Leon kereskedelmi alminiszter már elkészült törvényjavaslatával és már bemutatta azt a földművelésügyi, a munkaügyi és a pénzügyminisztereknek, kérve ezeknek hozzájárulását, mégpedig olyan időpontban, hogy a javaslatot még a jelenlegi ülésszakban lehessen letárgyalni.

Hajmosó
és hajszárító
készülékek
és más
fodrászati
cikkek
olcsón, szakszerűen

Köszeghy Sándor Fia
Arad,
Bul. Reg. Ferdinand 63-65.
volt Dengli-ház.

PÉNZÜGYIGAZGATÓSÁGI JÓVAHAGYÁS NELKÜL NEM ÉRVENYES MÁS HELYISÉGRE AZ ITALMÉRÉSI ENGEDÉLY.

A pénzügyigazgatóságok megfelelő tényezői, többjohiszemű eset miatt, nyomatékosan figyelmeztetnek mindenkit, hogy az italmérési jognak egyik helyről egy más helyre való vitele, más szóval

az üzletáthelyezés szintén engedélyhez van kötve és az italmérés az új helyiségben az engedély el nem nyeréséig meg nem kezdhető.

Az átköltözés után tehát az italmérés csak akkor kezdhető meg, ha az engedélyt már az új helyiségre áttették. Mindazok,

akik az italmérést hamarabb kezdik meg, a törvény értelmében kihágást követnek el és bírság alá esnek.

Mivel az utóbbi időben szokássá lett a kihágásnak ez a módja, a pénzügyigazgatóságok mindenki figyelmét felhívják arra, hogy az ilyenek ellen a jövőben a legszigorubb eljárást indítják meg.

RADIKÁLIS GYÓGYMÓD.

Az elmegyógyintézet új igazgatóját a folyosón megszólítja egy ápoló:

— Mit keresel te itt?

— Én vagyok az új igazgató.

— Na, kis öreg, ezt itt majd egy-kettőre kiverik a fejedből.

A SZIGORU FELTÉTELEK MIATT NEM MERTEK VALLALNI A TG.-SÁCUESCI CSIZMADIÁK A KINCSTÁRI BAKANCS SZALLITÁST.

A háromszékmezei prefektura átiratilag megkereste a tg.-sácuesci csizmadia mestereket, s felkérte azokat, hogy 186 pár csendőrbakancs szállítására tegyenek ajánlatot. A munkaalkalmon kapva-kapta az iparosok és biztosan nem is lett volna kifogás a munkájuk ellen, mert háboru előtt ezrével készítették a magyar hadseregnek is a lábbelit, de most alaposabb megfontolás után mégis vissza kellett lépniök, mert a feltételek olyan sok garanciához kötötték az üzletet, s előleg, anyag nélkül úgy megnehezítették volna a munkát, hogy abból végül is semmi haszon se lett volna.

VALTOZATOS MENU.

Nagyitató ebédre hivatalos. Evés közben a kis unokájával diskurál. Többek közt megkérdi:

— Na, Gyurka, mi volt tegnap ebédre?

Gyurika gondolkodik egy kicsit, aztán kivágja:

— Vesezekedés.

MINDEN SZESZESITAL A SZESZMONOPÓL FINOMITOTT SZESZEBŐL KÉSZITENDŐ A KONYAK KIVÉTELEVEL.

A pénzügyminisztérium rendelete szerint az ugynevezett speciális pálinkák és hasonló italok csak a szeszmonopól engedélyével és feltételei szerint készíthetők.

A konyak kivételével az összes szeszestitalokat a szeszmonopóltól vásárolt finomított szeszéből kell készíteni. A likör-, rum- és konyakgyárak a fenti rendelkezésekhez működési engedély megvonásának terhe alatt tíz napon belül (december 10-ig) kötelesek alkalmazkodni.

Szeszesital csak zárt és címkézett üvegekben importálható. A likörgyárak colonial-rumot eredeti hordóban és eredeti alkoholtartalommal is importálhatnak.

Téli ruhákat és
kabátokat legszebben

fest és tisztít

KNAPP

Strada Episcopul Radu 10.
Piák: Strada Bratiano 11.

Drágul az élet . . .

Emelkedőben a ruhaneműek, a gyapot és a tűzifa ára. — A lej stabilizációja óta, mult hónapban volt a legmagasabb a drágasági index.

Az Argus index-számai mult hónapra a drágaság további fokozatos emelkedését mutatják. Novemberben már érezhető volt a behozatal nehézségeinek hatása s így természetesen elsősorban azokban a cikkekben mutatkozik áremelkedés, amelyekben külföldi importra szorulunk: gyapottfonálban és a pamut-árak egyéb nyersanyagaiban. Megdrágult a tűzifa is, ez azonban megszokott jelenség a téli hideg küszöbén, amikor a szükséglet nő, a fuvardíjak pedig egy éve óta folytatott rövidlító és antiszociális tarifa-politika következtében emelkednek.

November hónapban már a kereskedelmi miniszter megkezdte az áremelések megelőzésére irányuló akcióját az iparfelügyelőkhöz intézett rendelet formájában, mert érezte, hogy a behozatal nehézségei áremeléseket fognak előidézni az iparban. Ez az akció abbamaradt és tény az, hogy

sem a gyárak, sem a kereskedők nem emelték az eladási árakat

azért, hogy nagyobb hasznot érjenek el, de természetesen emelték annyira, amennyire az újabb beszerzések megdrágultak. Vegeredményben az áremelések a valuta romlására vezetendők vissza, de minthogy az import nem csak novemberben, de még a mai napig is szünetel, mert a külkereskedelmi forgalom új rendje még nem alakult ki s az egész novemberi hónap tanácskozásokkal és tárgyalásokkal telt el, az áremelések még nem érvényesülnek. Ha az új kiviteli és behozatali szabályzat életbelép s az import megkezdődik, akkor fognak majd csak az új árak kialakulni s akkor látjuk meg valójában, hogy a lej külföldi árfolyam-vesztése hány százalékos drágulást idéz elő a belföldi forgalomban.

A háboru óta az élet Romániában legolcsóbb volt a mult év január havában, amikor a béke-áraknak nem egészen 30-szorosát fizettük a megélhetéshez szükséges legfontosabb cikkekért. Az index-szám ebben a hónapban pontosan 29.99 volt, ez azonban fokozatosan emelkedni kezdett s ez év szeptemberében már 30 fölé emelkedett. Októberben 30.15, a mult hónapban pedig 30.70, tehát a stabilizáció óta a legmagasabb volt.

Ez a szám azt jelenti, hogy

legfontosabb életszükségleti cikkeinket ma majdnem 31-szeresen drágábban fizetjük meg, mint békében.

Ami akkor egy lejbe került, azért ma átlagosan 30 lej 70 banit fizetünk — természetesen mai értékű pénzben. Ez a pénz azonban kevesebb értékű, mint a békebeli lej volt. A román valuta mai hivatalos árfolyama szerint egy svájci frank ára 32.50—33 lej, a

szabad forgalomban még ennél is több, de ha csak a hivatalos árfolyamot vesszük is figyelembe, még akkor olcsóbb megélhetést jelent a 30.70-es index, mint a háboru előtti 1-es alapszám. Ha a drágasági index 32-33 lenne, akkor kerülne az élet pontosan ugyanannyiba, mint a háboru előtt.

A novemberi drágulás mint említettük, a ruhaneműekben, a gyapot-fonál (bumbac) árának emelkedésében és a tűzifa drágulásában jelentkezik. Amellett november hónapban a gyapot-fonál még 315 lejes árral van felvéve, holott a mult hónap végén — a vidéken és detailban legalább — az ár már jóval magasabb volt. Az index-számok december hónapra már lényegesebb drágulást ígérnek. Ez a tendencia kiolvasható abból is, hogy már a novemberi statisztikában sincs egyetlen egy olyan cikk sem, amelynek ára leszállt volna.

Ajánljuk versenyen felülmúló géphajtó-és tömítő-köteleinket,

malom- és transport hevedereinket. Kókusz-szőnyeg, lábtörő, grádli, butorszövet, plüss, arik, butonugó, mindenféle karpi, loskellékek. Zsák, zsinag, kötél, ponyva, tömlő, kender, len, és juta-gyárlmányok

Schönberger és Grünstein R. T.

Arad, ul. Neuman ház

RENDŐRSÉGEN.

— Bácsi kérem, ez az elveszett tárgyak irodája?

— Igen, fiacskám, mi veszett el?

— Én.

HOGYAN SEGÉLYEZIK MARGITTAN AZ ELHAGYOTT ÖREG IPAROSOKAT?

Egy éve annak, hogy Vadász Jenő margittai bankigazgató városi tanácsos kezdeményezésére a margittai ipartestület kebelében megalakult egy bizottság, melynek célja az elaggott iparosok támogatása. A bizottság elhatározta, hogy ebben az évben is segíyezni fogják az elaggott margittai iparosokat. Balogh Lajos elnök személyesen keresett fel minden öreg iparost, hogy meggyőződjék, kik azok és hányan vannak, akik rá vannak utalva az ipartestület támogatására.

EGY KIS PERSELYEZÉS.

— Néhány lejt kérünk, uram, a szegény elcsúszott lányok részére...

— Sajnálom, én direkt szoktam nekik adni.

Grundmann
Grundmann
Grundmann
Grundmann

Tegyen próbarendelést!
Kapható minden vaskereskedésben!

zárat és kilincset nem kell össze-
reszelni

összeillesztve hozza a vasalást for-
galomba

gyárt mindenfajta ajtó- és ablak-
vasalást

bevésszárának szerelésénél, ha
Grundmann-kilincset vesz hozzá,
egy órai munkaidőt takarít meg

A NEGYVEN ÓRAS MUNKAHÉT SPANYOLORSZÁGBAN.

Madridi jelentések szerint a spanyol munkáspárt elégedetlen a kormány azon intézkedésével, amely a negyven órás munkahét bevezetésére vonatkozik. A legnagyobb autógyár munkásai az intézkedés miatt sztrájkba léptek.

MI UJSÁG A TIMIŞOARAI MUNKÁSOTTHON KÖRÜL?

A munkaügyi miniszternek legutóbbi timişoari látogatása alkalmával — mint annak idején megírtuk — a munkásság küldöttsége a munkásotthon visszaadását kérte. A munkások küldöttsége ebben az ügyben most felkereste Coman Ágoston interimár elnököt is, aki kijelentette, hogy a város igyekezni fog megfelelő megoldást találni. A város a munkásotthon épületét körhízi célokra vásárolta ugyan meg, de igyekezni fog erre a célra más épületet kiszemelni.

A többi ipari szakmára érvényes törvényeket külön törvénnyel érvényesítették a vendégiparra is

A szakmunkásokká deklarált pincérekre érvényes a nyolcórás munkanap is.

A vendégipari munkásokat eddig nem ismerték el szakmunkásoknak és így a munkatörvény paragrafusai rájuk nem vonatkoztak. A vendégipari munkások szakszervezete évek óta ádáz harcot folytatott, hogy az a szakmához tartozó munkásokat is ismerjék el szakmunkásoknak.

Most a munkaügyi minisztérium teljesítette a pincérek kívánságát

és a Hivatalos Lap 258-ik, november 8-án megjelent számában közölt törvény alapján elrendelte, hogy

mindazok a törvények, amelyek a többi ipari szakmákban érvényben vannak, a jövőben a vendégipari munkásokra is vonatkoznak.

A törvény végrehajtási utasítása azt is tartalmazza, hogy

a vendégipari munkások ezentúl éppen úgy 8 órát fognak dolgozni, mint a többi szakmákban dolgozó munkások.

A törvényes intézkedés remélhetőleg emelni fogja a hazai vendégipari munkások jelenlegi szakmai színvonalát.

Őrizkedjünk a vándorügynököktől!

Az import elé tornyosuló akadályok következtében azokban a cikkekben, amelyeknél a piac külföldi beszerzésre van utalva, hetek óta áremelkedés tapasztalható. Az importcikkek élén állnak a fűszer- és gyarmatárúk, amelyeknél a drágaság szintén jelentkezni fog, amint a belföldi készletekben nagyobb kereslet fog mutatkozni. Erre építnek az egyes városokban feltűnt alkalmi vállalkozók, akik

a fenyegető áruhiányra való hivatkozással ügynökeik révén selejtes árut sóznak a megijesztett közönség nyakába, még hozzá drága áron. Ezek az ügynökök, akik házról-házra járnak, zárt dobozba cso-

magolt kávet, csokoládét, kakaót, teát és más cikkeket árúsítanak,

az üzleti forgalomban szokásos árnál majdnem száz százalékkal magasabb áron, de havi részletfizetésre.

A közönség félrevezetése tehát kárára van az állandó üzlettel bíró kereskedő cégeknek, de még nagyobb kárára van a közönségnek.

Ez az árdrágító vándorkereskedelem nem vesz részt a közterhek viselésében, míg a nyílt üzlettel rendelkező kereskedők az adók és illetékek egész tömegét fizetik. A közönség tehát legyen elővigyázatos a részletügynökökkel szemben.

Ma sem döntötték el hivatalosan, hogy a husiparos iparos- e vagy kereskedő

Háromféle döntést hozott az aradi husiparosok adófelbontási ügyében a timişoari tábla

Aradon esetenkénti határozzuk meg, melyik husiparos fizet iparos és melyik kereskedő-adót

A legutóbbi adóhivatalok során Aradon a hentesek és mészárosokat nem iparosoknak hanem kereskedőnek minősítették és ilyen címen is adóztatták meg őket, amit ez a szakma rendkívül sérelmesnek talált, mert lényegesen több adót kell így fizetniük. Megfelelőbbnek a kivetéseket, amelyek végső fokon a timişoari ítéltáblához kerültek, azonban az itt hozott határozatok sem egységesek és

ma sem döntötték el hivatalosan, hogy a hentes és mészáros adó szempontjából kereskedőnek, vagy iparosnak tekinthető.

A timişoari ítéltábla három aradi felebbezési ügyében legutóbb egymásnak ellentmondó határozatokat hozott és miután mindhárom határozat irányadóul szolgálhat, tulajdonképpen még mindig nem alakulhat ki egységes joggyakorlat.

Az egyenes adókról szóló törvény a kereskedők adóilletékét, az összes melléklettel együtt 16 százaléknak határozza meg. Tehát negy százalékos különbözet mutatkozik a két kategória adó-százaléka között, ilyen módon érthető a felebbezés.

A Tábla második tagozata határozatában ki-mondotta, hogy

a hentesek és mészárosok: kisiparosok, mert képesítéshez kötött ipart üznek, tehát az adót is ezen az alapon kell fizetni.

Az első tagozat viszont azt mondta ki, hogy

a hentesek és mészárosok nem iparosok, hanem kereskedők,

akit tenát ilyen módon kell megadóztatni. Az első tagozat indokolása szerint az okiráltságban érvényben lévő törvény és gyakorlat szerint a hentesek és mészárosok kereskedők és ezért is fizetik adójukat. Végül a Tábla harmadik tagozata olyan értelmű döntést hozott, amelyet szabad belátásuk szerint alkalmazhatnak az alsó-fokú fórumok: A bíróság kimondja ítéletében, hogy egyrészt nem lehet megállapítani, vajjon a második tagozat által hozott ítéletben hivatkozott törvény határozott formában mondaná ki, hogy a hentesek és mészárosok iparosok lennének, másrészt viszont

az okiráltságban törvényeket nem lehet külön rendelkezés nélkül Erdélyre és a Bánságra kiterjeszteni

Viszont megállapítja a harmadik tagozat döntvénye, hogy esetenként, az összes körülmények figyelembevételével kell eldönteni, vajjon kereskedőnek, vagy iparosnak számít-e az illető hentes vagy mészáros.

Az aradi adófelbontási bizottság a fenti táblai döntvények nyomán, a harmadik tagozat leg-megfelelőbb álláspontját tette magáévá és esetenként határozza meg, vajjon iparos, vagy pedig kereskedői minősítés alá esik-e az éppen adóztatásra kerülő hentes vagy mészáros.

BARÁTNÖK.

- Képzeld, holnap lesznek huszonkilenc éves.
- En is, de csak a tavasszal.
- Igen, de én most először.

SZERZŐDÉSEK BÉLYEGILLETEKÉ

A központi bélyegbizottság elhatározta, hogy az erdőkitermelésre vonatkozó szerződések után a jövőben hét százalékos illeték fizetendő. Ugyanez vonatkozik a petróleummezők kihasználására, vagy bérletére szóló szerződésre is, de ha a szerződés nem emelkedik érvényre, akkor az illetéket a szerződő felek visszakérhetik.

Itt a hideg tel!

Régi ruháimat

Hoszpodár-hoz küldöm

attentem, vagyis igaztalan.

Arad, Strada Stroescu 13.
és Strada Eminescu 3

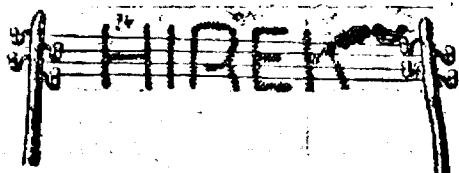
HOVÁ LETT A SIRIAI KADÁROK PÉNZE?

Nagy feltűnést keltett Aradmegye szakmai iparosai között, hogy egyik társuk megbízhatatlansága miatt egész sereg megyebeli kádár-mestert súlyos veszteség ért. Több siriai és aradi kádár-mester rábízta hordókészletét Zimmermann József kártársukra, hogy az az okiráltságban értékesítse. Elszámolás helyett azonban Zimmermann azt mondta, hogy a hordók árát, több mint egymillió lej, táskájával együtt Bucurestiben a villamoson felejtette. Vannak olyanok is, akik készpénzt adtak át Zimmermannnak üzleteik lebonyolítására. A zavaros kimagyarázkodások közepette Zimmermann azt mondta, hogy ez a pénz is a táskában maradt. Most a károsult kádárok az ügyészségen feljelentést tettek Zimmermann ellen.

DER PAPAGEI.

— Sie haben mir gesagt, als ich den Papagei bei Ihnen kaufte, er wurde achtzig Jahre alt, aber kaum war er drei Tage bei mir, ist er schon eingegangen!

— Wahrscheinlich war er gerade neunund-siebzig vorüber!

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézménynek és nagy cégeknek 1000 lej, félévire 500 lej. Iparosoknak egész évre 300 lej, félévire 150 lej, negyedévre 75 lej.

Hirdetés négyzetcentiméterenként 4 lej. Éves kötéseknél árengedmény.

Redacţia şi administraţia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und administration Arad, Căminul Industrieşilor-Iparos Otthon.

Kik mentesülnek az utadó fizetése alól?

A Hivatalos Lap 1932. április 22-iki 96. számában kihirdetett uttörvény, valamint az annak módosítását tartalmazó és a Hivatalos Lap 1932. évi november 9-iki 272. számában kihirdetett törvény az utadó alól mentesülnek.

1. A hadirokkantak, hadiözvegyek, hadiárva és tényleges szolgálatot teljesítő katonák vagy földbirtokból, mint házból, ipari, vagy kereskedelmi, vagy egyéb foglalkozásból eredő mindennemű jövedelmeik után. (1932. évi április 22-iki törvény 29. cikke.)

2. Özvegy asszonyok és 21 éven aluli, vagy 60 éven felüli férfiak és nők, de csak a földbirtokból eredő jövedelmeik után és csak az esetben, ha a földadó alapjául megállapított évi jövedelem 3000 lejt nem halad meg. (1932. november 19-iki törvény 1. cikke.)

Ha bármely jogosult az utadómentesek sorából a hivatalból való összeírás során tévedésből kihagyatna, a mentesség elismerését bélyegmentes beadványban kérheti a Hivatalos Lap 1927. április 29-iki számában kihirdetett bélyegtörvény 22. cikkének 48 pontja értelmében.

— Elmaradt a timisoarai ipartestület közgyűlése. A timisoarai ipartestület — mint megírtuk, — közgyűlést hívott egybe székháza nagytérébe. A gyűlést azonban a tagok gyér érdeklődése miatt nem tartották meg.

NEUE KLEIDER.

Peterchen hat die ersten Höschen an. Als die Familie stolz mit ihm zum Sonntagspaziergang das Haus verlassen hat, sagt das Haupt der Familie:

— Ich taet lachen, wenn dem Buben in seinem neuen Staat was passiert.

Darauf Peterchen: — Papa, lachel!

Ne felejtse el!

A „MERCUR“
cipőárházban

ARAD,

(Plata Avram Iancu 21.)
kísiparások által készített

elegáns

cipőt kaphat
olcsó árban!

— Sosdean timisoarai betegpénztári igazgató ünnepzése. A timisoarai munkásbiztosító pénztár alkalmazottai és tisztviselői meleg ünnepség keretében ülték meg Sosdean Miklós igazgató hivatali működésének huszonötödik évfordulóját. Az ünnepést közeled követte.

DIVATOS BUTOR.

— Három-négy napig maradjon otthon és pihenje ki magát.

— Nem tehetem, doktor ur.

— Miért nem teheti?

— Mert csupa modern butorom van.

Pervesztes lett Aradváros az építőiparosokkal szemben

A timisoarai ítélőtábla megsemmisítette az aradvárosi építészeti szabályrendeletnek az építőiparosokra sérelmes szakaszait.

Általános érdeklődés nyilvánult meg országsszerte az iránt a felelősség iránt, amely az Aradi és Aradvidéki Építő Iparosok Szövetsége az aradi interimár bizottság által elfogadott új építési szabályrendelet ellen a timisoarai táblához intézett. A felelősséget, mint emlékeztető, — teljes egészében közölte Az Iparos, így annak ismertetésére felesleges visszatérnünk.

A timisoarai tábla most foglalkozott a felelősséggel és azt, — mint lapzártakor értesülünk, — teljes egészében elfogadta, illetve megsemmisítette az aradvárosi építési szabályrendeletnek a felelősség által kifogásolt szakaszait.

A táblai ítéletnek lapunk jövő számában egész szövegét közöljük.

ENYHÍTŐ KÖRÜLMÉNY.

— Jaj, maga marha, letaposta a tyúkszememet.

— Annyi baj legyen, majd kinő.

ORVOSNÁL.

— Figyelmeztetem, hogyha nem hagyja abba az ivást, belehal.

— Inkább bele, mint érte.

— Nem szabad a bőrűköt drágítani. Manolescu Strunga kereskedelmi és ipariügyi miniszter figyelmeztette a bőrcserző ipart, hogy nem engedélyezi az árak emelését, mert azt semmi sem indokolja.

GYEREKEK.

— Játsszunk Adám és Évát. Te vagy Éva, én vagyok Adám.

— Hogy kell azt játszani?

— Te megkínálsz engem almával és én engedek a kísértésnek.

— Utazási kedvezmény a CFR vonalain. Bucurestiből jelentik: Minden valószínűség szerint a CFR december 25. és január 8. között 50 százalékos tarifakedvezményt biztosít az utazók közönségnek.

VACSORA ELŐTT, VAGY VACSORA ELŐTT..

A fiatal nászutas pár este Velencébe érkezik. Mikor belépnek a hotelbe, a halban azt mondja az új férj:

— Unchikám, akarsz vacsorázni, vagy menjünk fel előbb a szobánkba?

— Nekem teljesen mindegy, — feleli elpirulva az asszonyka, — ahogy te akarsz, fiacskám. Aztán majd megvacsorázhatunk.

JULIU LINK

Dentist—Fogász

diplome medaile

Timisoara, I. Sft. Gheorghe No. 6.

(v. Arany Szarvas-épület)

IN DER SCHULE.

— Jetzt muss ich dich schon das fünfte Mal in dieser Woche bestrafen!

— Ich bin froh, dass heute schon Samstag ist.

— Megszűnik a német árak bojkottja. Ismeretes, hogy a németországi politikai események következtében az angolai zsidók kimondták a német árak bojkottálását. Londoni jelentés szerint a német nagykövetség most tárgyalásokat kezdett ennek a bojkottnak megszüntetése érdekében.

EIN HYPOCHONDER.

— Was ist das, ein Hypochonder?

— Das ist ein Mensch, der sich nur wohl fühlt, wenn er sich unwohl fühlt.

RENDEZVOUS.

— Also, auf Wiedersehen am Samstag.

— Gut! Wenn es nachmittags regnet, komme ich abends und wenn es abends regnet, komme ich nachmittags.

Rostschutzfarbe KAMPF

dem
HELLONIUM ROSTE

hochqualitatives Produkt für
Grün- und Deck anstrich
in allen Farben.

Man verlange
Spezialangabe **HEL-LA** Chemisches Laboratorium ARAD.
Str. Eminescu 27.

GYOGYITHATATLAN BETEGSEG.

— Doktor ur, nagy baj van.

— Na, mi a baj?

— Hát, tetszik tudni, az első még csak megvalanogy, de a másodiknál erősen láhegek, a harmadiknál már egészen kifulladások.

— Hát hagyja abba az elsőnél.

— Nem lehet, mert a harmadikon lakom.

Aradi Iparosok Temetkezési Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare a Inmormantare a Industrieşilor din Arad face cunosut membrilor cari sunt in restanţă cu cotizatiile lor, sa achite restanţele in interesul lor propriu, fiindcă in conformitatea §-ului 14 şi 15 din statute calitatea lor de membri respiră automatic, adică dacă membrul decedează între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizatiunile sunt scadente după următorii membri decedaţi:

Az aradi Iparosok Temetkezési Segélyző Csoportja Igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozási járulékaikkal hátralékokban vannak, azt saját érdekükben rendezzék mert a csoport szabályzatának 14. és 15. cikkében tagok automatikusan megkapják a haláluk után járó segélyt, azaz ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In grupa A. csoportban 804. Vad. lui Ioan Vitorelli Jánosné.

In grupa B. csoportban Vad. lui Anton Morosy Antalné.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare in caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunica cu asociatii, ca cotizatiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportja Igazgatósága értesíti a csoport tagjait, hogy a halálozási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In grupa I. vad. lui Pacurar Gheorghe 723 Szabó Lázár 724, Ioan Scocan 725.

In grupa II. Müller Albert 825. Csurgay Elena 826.

Totodată rugăm membrii noştri, să se prezinte în biroul nostru spre preschimbarea carnetelor conform dispoziţiunilor statutelor noi apărute în No. 169. al Mon. Of.

Kérjük egyúttal a tagjainkat, hogy a Mon. Of. 169. száma szerint már életbelépett új alapszabály értelmében a könyvecskéik kicserélése végett a Csoport irodájában megjelenni szíveskedjenek.

Tipogr. ERDELYI HIRLAP nyomda.